

GORE SRCA

VJERSKI TJEĐNIK

GOD. III.

ZAGREB, 8. KOLOVOZA 1948.

BROJ 29

ODOZGO DODE

Stari je poganski svijet, prije Krista, živio u velikoj tamni i zrcbi i u filozofskim i u vjerskim stvarima. Filozofi su se izmudili u traženju istine. Konačno su došli do zaključka: da čovjek ne može ništa izvješniti niti da mu nije sudeno nači istinu.

Filozof Demokrit (između 470.—370. pr. Kr.) je na koncu ustvrdio: »Ili nema istine, ili je čovjeku sakrivena. Cicero (106.—43. pr. Kr.) se dao s najškrenijom ljubavlju ne filozofiju. Ispitao je i proučio nauke svih filozofa i napokon priznaje: »Koja je od ovih nauka istinita, neka sam Bog znade,» koja je najvjerojatnija, veliko je pitanje (Quaest. Tuscul. I. I., — e. 11).

I novija filozofija, koja se udaljila od objavljene istine, nije u tom sretniju od starije. U njoj je ista nesigurnost i neizvjesnost. Pantelije Hegel (1770.—1831.) je rekao: »O svakoj novoj filozofskoj nauci može kazati riječ, što ih Petar kaza: Gle! noge onih, koji će te zakopati, već su pred vratima« (Hegel, Geschicht der Phil. Einl.).

U vjerskim stvarima bilo je jednako. Vjera i uopće bogoslovje, stari pogana duboko je zagrezlo. Vjera je bila smješti ludih i izmišljenih priča, a vjerski obredi i običaji puni sujevija i dapača besramni, a život iskvaren i opak. Nitko nijihovi najveći filozofi Sokrat, Plato, Ciceron nisu togu mogli ispraviti. Oni su namne sami naučavali mnogo neistinu. U prevarnim istinama za čovjeka su sumanjali. A ono, što je bilo u njihovu naučavanju istinito, nije nikako ni doprilo do širokog masa. Zato i sam Plato kaže: »Mutno je nači stvoritelja i oca svemira, a kad si i nade, nije ga moguće dovoljno objaviti svim ljudima.«

Toga radi svi oni: i Sokrat i Plato i Cicero i Vergilijs i t. s. »Sibillinske knjige« Hiccupi i govore: o velikom učitelju, koji će doći i ljude valjano poučiti, kako da se vladaju prema Bogu; o posredniku, »legos« — riječi —, koja će čudnovatim poučevanjem spasti čovječanstvo; o velikom vodi, koji će dalati svjetlost i osnovati na zemlji velike kraljevstve mira; o kralju, kojem je će se klanjati svaki, koji želi da se spasi; o redenju djeteta, koje će pomiriti zemlju nehom i donijeti ljudima mir i milost. Takovli je slutnja i očekivanja bilo i kod latočnih naroda u Perziji, Indiji, Kitaju, i kod zapadnih, kod Gaja i Germana, pa i kod krozne uposmatri naroda, kao što su Meksikanci, Perusinci i tako dalje.

Sve su to preostaci preobjave. Teko tvrde i Pinti i Aristotel, da je arijhova vjerska nauka »neko pravista, sveto predanac« (De legg. IV. 154), »neki ostatak prastare, već

iščeznuće mudrosti, koju možeš puni pravom držati za objavu božjeg (Metaphys. XIII. 8).

Svi su dakle očekivali od Boga poslana velikoga učitelja. Zato izravno govor Sokrat: »Vidi, da ne možeš poseve sigurno ni Bogu se moliti, a da se ne bojši, da će te Bog odbiti, jer ga huliš. Zato mi se čini najbolje mirno čekati, dok dođe li Bog ili Bogom nadahnuti čovjek, koji će nas učiti, kako da se vladamo prema Bogu i prema ljudima (Plato, Alcibiades II).

One, što su poganski filozofi isčekivali i čemu su se nadali, to su starozavjetni proroci sa svom sigurnošću navještali. Oni dospalo govorile o našem Učitelju i Spasitelju, Mesiju kao i o povijesnom lici, koji kao da je već živjelo, a ne, kao da će tek doći. Označuju našime vrijeme, kad će doći (Dan 9, 24. sl.). Označuju kog mjesto Betlehem, gdje će se roditi. (Mih. 5, 5). Rodit će se od Djivečice iz roda Davidova (Is 1, 14., 11, 1—3). Imat će pretče (Mal 3, 1). Njegova je važna služba učiteljska (Is 30, 20; Joel 2, 23). On je od Boga poslani učitelj (V Moj 18, 18.), čudotvorac (Is 35, 4—6), vječni svećenik po redu Melkisedekova (Ps 109, 4.). Sin Božji i kralj nad svim narodima (Ps 2, 2, 8). Bit će ubog i ponize (Maj 9, 9.), predan i mučen i dušu će svoju položiti za grjehe i bezkonja naša (Zab 11, 12; Is 53, 2—7). Uskrnut će i uzan-

či na nebo (Ps 15, 10; 23, 7). Izraelci će se odreći Mesiju, zato će poslijo Njegove smrti biti grad Jerusalēm opustošen, hram razoren i narod će se izraeliti rasprišiti po cijeloj zemlji (Dan 9; 25 sl.).

Spasitelj je veliki prorok i učitelj od Boga, poslan (Is 61, 1 sl.). On je svjedok i svjetlost narodima (Is 49, 6; 54, 4). Njega su kao takova hčevali (Iv. 4, 25). A kad je došao, On se i sam takvim iskazivao: »Duh je Gospodnj na meni, zato me pomaza, da navješćujem evanđelije siromansima (Luka 4, 18). I opet: »Vi zovete mene učiteljem i Gospodinom, i prav velite, jer i jesam (Iv 13, 13). On je kralj istine, On je sama Istina (Iv 18, 37 i 46, 6). Nitko se pak ne može spasiti bez vjere i poznавanja svrhnjaravnina cilja. Zato Krist reče: »Ja sam put istine i život. Nitko ne dolazi k Ocu, nego po meni (Iv 14, 6). On je prorok i učitelj, ali prorok i apostolsku službu nitko ne može vršiti, nego samo onaj, koji je od Boga poslan (Rim. 10, 15; 2 Kor. 5, 20). Zato i veli Isus: »Moja nauka nije moja, nego Onoga, koji me je poslao. Tko hoće da čini volju njegovog poznat će, je li ova nauka od Boga ili ja sam od sebe govorim (Iv. 7, 16—17).

Najta je radost i utjeha velika, jer kako su narodi očekivali i proroci navještali, tako se i dogodilo. On naš Učitelj i Spasitelj dode odozgo.

PRETHODNICI STROSMAJERA

Kad spomenemo ime dakovackog biskupa Josipa Jurja Strosmajera, onda se odmah sjetimo svega onoga, što je učinio za hrvatski narod, kog i za vcu hrvatskog naroda i drugim narodima na slavenskom Jugu.

Strosmajer je uz svoj veliki posao i svoje uspjehe na vjerskom polju, na radu oko duhovnog obilježavanja Slavena, osobito radio na prosveti. Poznat je njegovo geslo: »Prosvjetite k sljedećem Strosmajeru je bio veliki prijatelj umjetnosti. Njemu Hrvati duguju, da je u 11. stoljeću dakon Mijo napisao »Karigu psalmata za splitskog nadbiskupa Pavla Možda je i slavni majstor umjetničkih vrata (portala) katedrale u Hvaru, kradio Pavla Dubravčića iz Kečina. Franjevac je rođen Male braće, Razmisljevići pješi i silika prekrasne korale knjige za franjevački samostan u Poljudu, u danasnjem Splitu i to u 17. st. Za kanonika splitskog Jurja Petrova znamo da je bio istaknuti rezbark, dok je Franjevac Bakotić slovio kao načelnik mlađih i iznadnje umjetničkih kritika. Semenec stoljeće spominje svećenika Ivana Ojdodata-Bogdanova, dok u istom stoljeću živio slavni Jurij Klovčić, za koga veže, da je bio slikar, koji nije zaslužio ni za jednim svom savršenstvom. On je bio svećenik u redu regulara kanonika grada Rima, u kom je i umro u 1778. Od njihova i moderna doba osobito se ističu franjevac Celestije Medović Čija silske krespe posmatra galerija na Trsatovu kući te osnovan hramom Strosmajer. Kako vjerno u hrvatskom stvarstvu je počinjeo i bliski biskup i domaći časni poglavica crkvena svećenstva i umjetnika.

Joh u ovoj vrtjene, kad su Hrvati prviči kršćanstvo, oni su dali nekoliko svećenika, koji su se istakli kao veliki umjetnici. To su bili prvi prethodnici slavnog biskupa Strosmajera.

Znamo, da je umjetničku kamenjavu na kripti kraljevske Vladičevine i njegova hrvatskog naroda oko 880. sagradio paleksi svećenik Ivan. Koncem jedanaestog a početkom dvanaestog stoljeća svećenik Dabro nastavio je napis Petru Černe i sv. Petru u Šetu, u Policijsima blizu Splita.

Zlog ovog napisa svećenik Dabro je do sada najstariji napisani hrvatski

Isusov lik

Nas veoma tanima vjerodostojan Isusov lik. Našao se spis, koji je 2.000 godina star, a to je službeni prijava zapovjednika rimskih legija u Fenicijskom caru Tiberiju o Spasitelju. Taj spis opisuje lik Isusov.

Na mjestima, gdje je djelovao Isus Krist gotovo prije dvije tisuće godina, još je uvijek nemirno ratno raspoloženje između Arapa i Židova. Zavadenje strane oružje uništavaju kršćanima toliko drago spomenike u Jeruzalemu i drugdje u svetu Zemlji. I u ovakovo vrijeme izbijaju se važni dogadjaji.

Gotovo svaku četvrtinu stoljeća naša oživjuje misao, da se sveta mjesto internacionalnog dira (pomedunarodne). Tom pitanju posvećuju veliku pažnju najviši kraljevi, katoličke i protestantske vjere. Druga značajna činjenica, koja se odnosi na ova sveta mjesto, je prenosač francuskog učenjaka D'Autignija (Ottinj). Ovaj znanstveni radnici vjerodostojno je utvrdio, da je neki rimski vojnički zapovjednik u Fenicijskom pismu Lenglji plis dosta podrobno opisuje Izvanji i Isus Krist. List je pisani prije dvije tisuće godina.

Lentulova prijava glasi doslovno: »Cezar Tiberiju pozdrav! Publike Lentul. Ovdje se pojavio čovjek, koji kaže izgleda, imao posebnu moć. Narod ga naziva velikim Prorokom, a njezini ga pristaše smatraju Simonom Božilom. Ime mu je Isus Krist. O tom se Isus doista svakodnevno čituje začinjevanje stvari: da uskrisuje mrtve, sad opet iskrešuje bolesne. Svekoliki mu se Jeruzalem daje zbog neobičnog nauka.«

Njegova poljan i sjajno lice privlače tako da sve, koji ga motre, obuzima lujbam a ujedno i strah. Čovjek je ipak visokog stasa i svak je dio njegove tijela savršeno pravilan.

Kosa, zlatne boje glatko mu se spušta pokrivajući glavu sve do ušiju, a odanje pada u sitnim svjetlim valovima na ramena. Izražaji umjetnosti i učinka stroga je i na sve čini izvanredni utisak. Imo čisto visoko. Put njezina lica je veoma nežna, bijela protkana blidljivo crvenljom. Nos mu je pravilan kao i usta. Brkovi i brada su gusti i jednake zlatne boje poput kose.

Kad je da njegovo čisto ružičasto lice s bradom po strelji radijeljeno, neuspodjivo krasno. Nitko mu ne može gledati u lice, jer ono zaslijeđuje. Oči Crtnj lica svjetloodržna obiljima i zlatnotušom kosom nalkuju na svoju magu, koja je nalljepša i najpričuvljivija pojava kakove u ovim stranama. Još nijesu vidjeli.

Govor mu je odušavan, jasan, ozbiljan i ne može se ni u čemu pobjalti. Najčitljiji je odjese kreposti, s očim toga svjedoči o mudrosti, koja natkriljuje sve učenjake i place. U karanju je strašan, dok je u naučavanju blag, Ubezban i nedoljiv.

Bosonog je i gologlav. Izdaleći mu se terziraju, ali iz bliza pred njim drži i nemoci su. Još nitko nije viđao, da se smije, naprotiv primijetiti su, da place. Oni, koji se u alim držu, dionici su dobročinstava i zdravlja.

Uzra sve to opakli ludi seprestane mi dospijedaju, da ga pred Tvojim Velikanstvom optužim. Jer da, nijesu naučili Tvar ugledu toga radi, što tvrdi javno da su kraljevi i podnalec pred Bogom sednati.

Očekujem Tvoje naloge u ovoj stvari, da ih smješta tevrljin P Lentul, zapovjednik feničke legije u Judeji.«

Ovakav glas Lentulova prijava, koja je od neprocjenjive vrijednosti ne samo to, što potpuno opisuje Isusovu životinju, nego i stoga. Što je pisana za život Isusova (god. 29. posl. Kr.).

